

fundacja dzieci niczyje **raport 2005**

Spis treści

Kalendarium wybranych działań Fundacji Dzieci Niczyje	4
Placówki pomocy dzieciom krzywdzonym i ich rodzinom	7
Ochrona dzieci uczestniczących w procedurach prawnych	9
Bezpieczeństwo dzieci w Internecie	11
Dzieciństwo bez krzywdzenia - ku lepszymu systemowi ochrony dzieci w Europie Wschodniej	15
Program na rzecz dzieci cudzoziemskich bez opieki	16
Program wydawniczy	17
Program badawczy	18
Program szkoleniowy	19
Konkurs prac magisterskich	20
Plany na rok 2006.	21
Sprawozdanie finansowe	22

Raport z działalności Fundacji Dzieci Niczyje w roku 2005

Misja Fundacji Dzieci Niczyje

Fundacja Dzieci Niczyje jest organizacją pozarządową o charakterze non-profit, której celem jest ochrona dzieci przed krzywdzeniem oraz pomoc dzieciom krzywdzonym, ich rodzinom i opiekunom. W placówkach prowadzonych przez Fundację udzielamy pomocy psychologicznej, medycznej i prawnej ofiarom krzywdzenia i ich opiekunom. Działamy na rzecz poprawy sytuacji dzieci uczestniczących w procedurach prawnych w charakterze świadków. Prowadzimy profilaktykę zagrożeń dzieci w Internecie. Organizujemy specjalistyczne szkolenia z zakresu problematyki dziecka krzywdzonego dla różnych grup profesjonalnych oraz zespołów interdyscyplinarnych. Prowadzimy badania i analizy poszerzające wiedzę o problemie oraz stanowiące podstawę projektowanych działań.

Zarząd Fundacji

Bohdan Gawroński
Maria Keller-Hamela
Irena Kornatowska (prezes)
Alina Margolis-Edelman
Emilia Nauman
Monika Sajkowska

Rada Fundacji

Elżbieta Czyż
Teresa Jaśkiewicz-Obydzińska,
Anna Koślacz-Folga (przewodnicząca)
Aldona Sito
Jolanta Szymańczak

Komitet Honorowy

Marek Edelman
s. Maria Hlond
Agnieszka Holland
Tamara Kotakowska
Abbe Pierre
Andrzej Wajda

Zespół pracowników Fundacji Dzieci Niczyje:

Centrum Dziecka i Rodziny

Katarzyna Fenik – koordynator
Beata Ciejka
Renata Kałucka
Mirośława Gorgol-Bujalska
Sekretariat: Justyna Burczak, Andrzej Piękoś

Centrum Pomocy Dzieciom „Mazowiecka”

Jolanta Zmarzlik – koordynator
Alicja Budzyńska
Beata Pawlak-Jordan
Małgorzata Szulik
Magdalena Zawadzka
Sekretariat: Maria Szczypińska, Kinga Taraszewska

Konsultanci

dr Irena Kornatowska
dr Joanna Krzyżanowska-Zbucka
Justyna Podlewska
Jarosław Polanowski
Joanna Szczęśniak

Program „Bezpieczeństwo dzieci w Internecie”

Łukasz Wojtasik – koordynator programu

Agnieszka Wrzesień – koordynator programu *Safer Internet Action Plan*

Julia Pietkiewicz – koordynator programu edukacyjnego

Marcin Sołodki – koordynator projektu Sieciaki.pl

Piotr Sajkowski – asystent programowy

Małgorzata Piasecka – redaktor serwisu Sieciaki.pl

Program „Dzieciństwo bez krzywdzenia – ku lepszymu systemowi ochrony dzieci w Europie Wschodniej”

Maria Keller-Hamela – koordynator

Maria Kukołowicz – asystent programowy

Agnieszka Morawska (urlop wychowawczy)

Narodowy punkt konsultacyjny ds. dzieci cudzoziemskich bez opieki i dzieci-ofiar handlu

Maria Kukołowicz – koordynator

Agnieszka Morawska (urlop wychowawczy)

Redakcja kwartalnika „Dziecko krzywdzone”

Monika Sajkowska – redaktor naczelny

Maria Keller-Hamela – zastępca redaktora naczelnego

Maria Szczypińska – sekretarz redakcji

Anna Ossowska (urlop macierzyński)

Biuro Fundacji

Monika Sajkowska – dyrektor Fundacji

Maria Keller-Hamela – dyrektor ds. współpracy międzynarodowej

Karolina Lewandowska – specjalista ds. promocji i fundraisingu

Księgowość

Dorota Kordykiewicz – główna księgowa

Anna Burczak – koordynator ds. działalności gospodarczej

W pracach Fundacji biorą udział także **wolontariusze**, współpracując z zespołem Fundacji, biorą udział w różnych programach. Zajmują się oni pracami organizacyjnymi, konsultacjami i pracą z klientami fundacyjnych ośrodków terapeutycznych.

Kalendarium wybranych działań Fundacji Dzieci Niczyje

1991

Z inicjatywy Aliny Margolis-Edelman, realizującej w Polsce misję Medecins du Monde (Lekarze Świata), zarejestrowana zostaje w Warszawie Fundacja Dzieci Niczyje.

1992–1993

Fundacja realizuje na terenie Warszawy programy badawcze diagnozujące skalę i charakter problemu krzywdzenia dzieci. Wnioski z badań, wskazujące na brak kompetencji profesjonalistów w diagnozowaniu krzywdzenia dzieci oraz pomocy dziecku i rodzinie, są podstawą strategii działań Fundacji w kolejnych latach.

1993

Powstają pierwsze wydawnictwa edukacyjne Fundacji na temat praw dziecka i problemu krzywdzenia dzieci. W kolejnych latach działalności Fundacja rozwija program wydawniczy. Wydawane są ulotki, broszury, plakaty oraz książki adresowane do dzieci, rodziców i profesjonalistów.

Rozpoczyna się pierwszy program szkoleniowy dla pedagogów szkolnych z warszawskich szkół. W następnych latach uczestnikami szkoleń organizowanych przez Fundację jest kilkadziesiąt tysięcy profesjonalistów z różnych grup zawodowych – policjantów, sędziów, prokuratorów, psychologów, pracowników socjalnych, nauczycieli, lekarzy, pielęgniarek i innych.

1996

Fundacja, we współpracy z Medecins du Monde, powołuje w Warszawie dwie specjalistyczne placówki dla dzieci krzywdzonych i ich rodzin – Centrum Dziecka i Rodziny oraz Ośrodek „Pociecha”. Oferują one pomoc psychologiczną i prawną dla dzieci, rodziców, opiekunów dziecka oraz dla profesjonalistów interweniujących w sprawach krzywdzenia dzieci.

W nowo otwartym ośrodku Centrum Dziecka i Rodziny został udostępniony pierwszy w Polsce przyjazny pokój przesłuchań dla dzieci.

Nakładem Fundacji ukazuje się pierwsza w Polsce książka na temat problemu krzywdzenia dzieci „Dziecko krzywdzone. Próba opisu zjawiska”.

1997–2001

Fundacja przystępuje do programu „Dziecko krzywdzone”, realizowanego w krajach Europy Wschodniej przez Open Society Institute. W ramach programu przedstawiciele zespołu Fundacji poszerzają swoje kompetencje na szkoleniach prowadzonych przez ekspertów amerykańskich i europejskich. W Polsce Fundacja organizuje dwie międzynarodowe konferencje dla ginekologów dziecięcych (1999) i pracowników socjalnych (2000) z krajów uczestniczących w projekcie.

2001–2002

Fundacja we współpracy z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Ogólnopolskim Pogotowiem dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, prowadzi kampanię społeczną „Dzieciństwo bez przemocy”.

2001

W ramach programu badawczego Fundacji zostają zaprojektowane i zrealizowane, we współpracy z OBOP, pierwsze ogólnopolskie badania skali problemu krzywdzenia dzieci.

2002–2003

Fundacja realizuje program „Dziecko pod parasolem prawa”, którego głównym celem jest promowanie idei przyjaznych pokoi przesłuchań dla dzieci oraz ochrona dzieci-świadków.

2002

Ukazuje się pierwszy numer kwartalnika „Dziecko krzywdzone. Teoria, badania, praktyka”.

2003

W Warszawie inauguruje działalność Centrum Pomocy Dzieciom „Mazowiecka” – placówka oferująca dzieciom-ofiarom przestępstw przyjazne warunki przesłuchań prokuratorskich i sądowych oraz opiekę terapeutyczną i prawną. Kończy działalność ośrodek „Pociecha”.

Fundacja organizuje w Warszawie IX Europejską Konferencję International Society for Prevention of Child Abuse & Neglect (ISPCAN) na temat „Interdyscyplinarna pomoc dzieciom krzywdzonym” dla 700 profesjonalistów z 70 krajów, w tym 200 z Polski.

Zrealizowane zostają pierwsze w Polsce badania na temat ryzykownych zachowań dzieci w Internecie. Diagnoza zagrożeń dzieci w Sieci staje się podstawą uruchomienia i rozwoju fundacyjnego programu „Bezpieczeństwo dzieci w Internecie”.

2004

Rozpoczynają się dwie kampanie społeczne:

- „Dziecko w sieci” – kampania adresowana do dorosłych i dzieci w celu uwrażliwienia na zagrożenia związane z działaniami pedofilów za pośrednictwem Internetu,
- „Dziecko – świadek szczególnej troski” – kampania adresowana do prokuratorów, sędziów, policjantów, biegłych psychologów i polityków.

Fundacja zostaje polskim centrum kompetencyjnym w zakresie problemu krzywdzenia dzieci oraz zaczyna pełnić funkcję narodowego Punktu Konsultacyjnego ds. Dzieci Cudzoziemskich bez Opieki i Dzieci - Ofiar Handlu w ramach programu Grupy Państw Regionu Morza Bałtyckiego.

Odbywa się I Ogólnopolska Konferencja „Pomoc dzieciom-ofiarom przestępstw” organizowana przez Fundację wraz z Urzędem m. st. Warszawy i Ministerstwem Sprawiedliwości, w której uczestniczy 600 profesjonalistów z całego kraju.

2005

Fundacja rozpoczyna w siedmiu krajach Europy Wschodniej realizację pięcioletniego programu „Dzieciństwo bez krzywdzenia – ku lepszemu systemowi ochrony dzieci w Europie Środkowo-Wschodniej” (*Childhood without violence*), którego celem jest rozwijanie systemu pomocy dzieciom krzywdzonym.

Rozpoczyna się kampania informacyjna „Dzieci nie są na sprzedaż”, adresowana do pracowników straży granicznej, policji i instytucji pomocy społecznej.

W ramach europejskiego programu *Safer Internet Action Plan* w Polsce rozpoczyna się realizacja projektu *Awareness*, którego celem jest przeciwdziałanie zagrożeniom dzieci w Internecie. Fundacja zostaje jego narodowym koordynatorem.

Odbywa się II Ogólnopolska Konferencja „Pomoc dzieciom–ofiaram przestępstw”.

Za swoją działalność Fundacja Dzieci Niczyje została wyróżniona licznymi **nagrodami**. Do najważniejszych należą:

- Nagroda w konkursie dla polskich organizacji pozarządowych Fundacji im. Stefana Batorego i Bankers Trust (1999)
- „Złoty Telefon” – honorowa odznaka Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” (1999)
- Wyróżnienie w III edycji konkursu *Pro Publico Bono* (2001)
- Nagroda Prezydenta m. st. Warszawy (2001)
- „Serce Dzieciom” – nagroda władz warszawskiej dzielnicy Praga Południe (2002)
- Nagroda „ISPCAN 2004 MULTIDISCIPLINARY TEAM AWARD” – międzynarodowa nagroda dla organizacji zajmujących się problematyką krzywdzenia dzieci przyznawana przez International Society for Prevention of Child Abuse and Neglect (ISPCAN) (2004)
- Nagroda „Internetowy Obywatel Roku 2005” za wkład w budowę społeczeństwa obywatelskiego przyznawana przez organizację Internet Obywatelski (2005)

Placówki pomocy dzieciom krzywdzonym i ich rodzinom

Fundacja Dzieci Niczyje prowadziła w 2005 r. w Warszawie dwie placówki świadczące pomoc dzieciom krzywdzonym i ich rodzinom: **Centrum Pomocy Dzieciom „Mazowiecka”** oraz **Centrum Dziecka i Rodziny**.

Centrum Pomocy Dzieciom „Mazowiecka”

>>00-048 Warszawa, ul. Mazowiecka 12/25,
tel. (22) 826 88 62, mazowiecka@fdn.pl

Centrum Dziecka i Rodziny

>>03-926 Warszawa, ul. Walecznych 59,
tel. (22) 616 02 68, walecznych@fdn.pl

Centrum Dziecka i Rodziny powstało w 1996 r. dzięki pomocy merytorycznej i fundusze francuskiej organizacji Medecins du Monde (Lekarze Świata) oraz ofercie lokalowej Ośrodka Pomocy Społecznej dzielnicy Warszawa Praga Południe. Centrum świadczy specjalistyczne usługi dla dzieci krzywdzonych, ich rodzin oraz profesjonalistów prowadzących przypadki krzywdzonych dzieci z terenu Warszawy.

Centrum Pomocy Dzieciom „Mazowiecka”, powołane w marcu 2003 r., to specjalistyczna placówka, której zadaniem jest stosowanie i upowszechnianie nowatorskich w Polsce metod postępowania w przypadkach przestępstw wobec dzieci. Centrum działa we współpracy z Ministerstwem Sprawiedliwości, Ministerstwem

Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz podległymi im instytucjami na terenie m. st. Warszawy. Wypełnia lukę w systemie instytucji wymiaru sprawiedliwości, oferując przyjazne dziecku miejsce, gdzie odbywają się **przesłuchania prokuratorskie i sądowe**.

W placówkach Fundacji podejmowane są **interwencje kryzysowe** w przypadkach przestępstw wobec dzieci, w szczególności wykorzystywania seksualnego i przemocy. Dzieciom i członkom ich rodzin oferowana jest **bezpłatna pomoc psychologiczna i prawna** (konsultacje, terapia, grupy wsparcia). Pracownicy placówek inicjują, wspomagają i konsultują działania profesjonalistów zajmujących się problematyką dziecka krzywdzonego. Opracowują dla potrzeb sądów i prokuratur w całym kraju **opinie sądowo-psychologiczne**, występują w roli biegłych lub świadków w sprawach przestępstw wobec dzieci.

W 2005 r. w placówkach Fundacji przyjęto 228 pierwszorazowych zgłoszeń dzieci i 271 zgłoszeń osób dorosłych, z czego pod opieką pozostało 158 dzieci i 167 członków ich rodzin.

W tym okresie przeprowadzono:

- 1350 spotkań terapeutyczno-diagnostycznych z dziećmi,
- 982 spotkania diagnostyczno-terapeutyczne z rodzicami i opiekunami dzieci,
- 547 konsultacji prawnych dla opiekunów dzieci i dla profesjonalistów,
- 317 konsultacji psychiatrycznych,
- 49 spotkań grup terapeutycznych dla dzieci,
- 63 badania sądowo-psychologiczne dzieci,
- 98 przesłuchań i rozpraw sądowych z udziałem małoletnich,
- 308 osobistych i 622 telefonicznych konsultacji dla profesjonalistów.

W Centrum Pomocy Dzieciom „Mazowiecka” organizowane są szkolenia oraz superwizje dla osób pracujących z dziećmi krzywdzonymi. Regularnie odbywają się spotkania „**Klubu biegłego**”, w których uczestniczą biegli sądowi psycholodzy orzekający w sprawach przestępstw wobec dzieci (7 spotkań w 2005 r.) oraz spotkania „**Klubu kuratora**” podnoszące kompetencje zawodowe kuratorów sądowych w zakresie pracy z rodzinami problemowymi (12 spotkań w 2005 r.).

Sponsorami placówek pomocy dziecku i rodzinie byli:

- Urząd m. st. Warszawy
- UBS Optimus Foundation
- Ministerstwo Sprawiedliwości
- Mazowiecki Urząd Wojewódzki
- Sephora
- Fundacja „Przezorność”
- Auchan
- Darowizny osób prywatnych (w tym wpłaty 1%)
- Środki własne FDN

Ochrona dzieci uczestniczących w procedurach prawnych

>>>www.dzieckoswiadek.fdn.pl,
tel. (22) 826 88 62, mazowiecka@fdn.pl

Udział przedstawiciela społecznego i osób towarzyszących w procesie

Celem programu jest wsparcie ofiar przestępstw, pomoc w skutecznym dochodzeniu ich praw oraz praktyczne wykorzystanie istniejących treści przepisów prawa procesowego. Program ma również na celu monitoring postępowania sędziów, prokuratorów i adwokatów na sali sądowej poprzez udział przedstawiciela społecznego w procesie. Przedmiotem działania są sprawy, w których małoletni są ofiarami przestępstw: przemocy fizycznej i psychicznej, wykorzystywania seksualnego, handlu dziećmi. Program zakłada wsparcie ofiary przestępstwa od momentu uzyskania przez Fundację informacji o przestępstwie, poprzez etapy postępowania sądowego, do wyjścia z sytuacji kryzysu.

W programie bierze udział 22 wolontariuszy, studentów ostatnich lat prawa i psychologii. Udział wolontariuszy, jako osób towarzyszących w procesie, polega na ich obecności na rozprawie zarówno karnej, jak i cywilnej. Każda sprawa prowadzona jest pod nadzorem koordynatora programu – prawnika. W 2005 r. w ramach programu wolontariusze wzięli udział w 40 rozprawach.

Opiekun dziecka–ofiary przestępstwa

W grudniu 2005 r. Fundacja Dzieci Niczyje rozpoczęła w Centrum Pomocy Dzieciom „Mazowiecka” przygotowania do realizacji pilotażowego programu „**Opiekun dziecka–ofiary przestępstwa**”. Ma on na celu poprawę sytuacji dzieci, które padły ofiarą przestępstwa i uczestniczą w procedurach prawnych – przesłuchaniach i rozprawach sądowych. W ramach programu rodzice lub opiekunowie prawni dziecka otrzymają informacje na temat obowiązujących przepisów prawnych, kompetencji policji, prokuratury, sądu, procedur przesłuchania. Będą mogli także skorzystać z oferty towarzyszenia im przez opiekuna w sądzie oraz udzielania wsparcia psychicznego dzieciom.

W 2006 r. do komisariatów, prokuratur i sądów rodzinnych trafią broszury i ulotki informacyjne. Zostanie uruchomiony dyżur telefoniczny, w trakcie, którego będzie można uzyskać informacje o prawach przysługujących ofierze, a także umówić się z wolontariuszem – opiekunem dziecka – ofiary przestępstwa. Pomoże on określić, jakiego rodzaju pomocy potrzebuje dziecko i rodzic. W 2006 r. program będzie realizowany na terenie Warszawy.

Kampania „Dziecko–świadek szczególnej troski”

Kampania rozpoczęła się w 2004 r., realizowana była przez Fundację Dzieci Niczyje oraz Ministerstwo Sprawiedliwości. Jej adresaci to profesjonaliści – sędziowie, prokuratorzy, policjanci, psycholodzy – biegli sądowi – uczestniczący w interwencji prawnej w przypadkach przestępstw wobec dzieci. Celem kampanii jest zwiększenie wrażliwości tych grup profesjonalistów na specyficzną sytuację dziecka w postępowaniu karnym oraz podniesienie ich

kompetencji związanych z przesłuchiowaniem dziecka. W ramach kampanii w większości polskich komisariatów policji, prokuratur i sądów rejonowych zawisły plakaty „**Wysoki Sądzie, boję się**”. Szkolono sędziów, prokuratorów i policjantów oraz dystrybuowano wśród nich publikacje na temat przesłuchań dzieci.

W 2005 r. kampania była kontynuowana. Do wszystkich prokuratur rejonowych w Polsce rozesłane zostały broszury dla rodziców i opiekunów dzieci „**Gdy Twoje dziecko jest świadkiem w sądzie**”.

Finansowanie programu:

- Fundacja im. St. Batorego
- Komisja Europejska: program *Support to NGOs in the 10 New Member States UE*

II Ogólnopolska konferencja „Pomoc dzieciom – ofiarom przestępstw” Warszawa, 24–25 października 2005 r.

Ogólnopolska konferencja „Pomoc dzieciom-ofiarom przestępstw”, zorganizowana w 2004 r., cieszyła się ogromnym zainteresowaniem uczestników, którzy sygnalizowali potrzebę dalszego poszerzania wiedzy w zakresie problematyki ochrony dzieci – ofiar przestępstw. Tak zrodziła się idea organizacji cyklicznych konferencji pod tym samym tytułem. Celem organizatorów jest stworzenie forum umożliwiającego profesjonalistom wymianę doświadczeń oraz możliwość zapoznania się z innowacyjnymi programami krajowymi i zagranicznymi dotyczącymi profilaktyki krzywdzenia dzieci i pomocy dzieciom krzywdzonym.

W dniach 24–25 października 2005 r. odbyła się w Warszawie II Ogólnopolska konferencja „Pomoc dzieciom – ofiarom przestępstw”, zorganizowana przez Ministerstwo

W czasie konferencji odbyła się jubileuszowa sesja z okazji 50-lecia pracy zawodowej dr Ireny Kornatwskiej.

Sprawiedliwości, Urząd m. st. Warszawy oraz Fundację Dzieci Niczyje. Tematem przewodnim konferencji była systemowa pomoc dzieciom, które doświadczyły różnych form przemocy i wykorzystywania. Krajowi i zagraniczni eksperci zaprezentowali modelowe rozwiązania dotyczące zapobiegania krzywdzeniu dzieci, w tym także działań podejmowanych wobec sprawców, w szczególności zapobiegające recydywie przestępstw seksualnych. W trakcie konferencji poruszano także takie tematy, jak: sytuacja

dzieci w placówkach opiekuńczych, ochrona dzieci przed wykorzystywaniem seksualnym w Internecie, problem dzieci cudzoziemskich bez opieki. W konferencji wzięło udział 600 osób; byli to prokuratorzy, sędziowie, policjanci, psychologowie, pracownicy socjalni, kuratorzy, pedagodzy. Uczestnicy wzięli udział w warsztatach i wykładach prowadzonych przez ekspertów z kraju oraz zagranicy, m.in. z USA, Irlandii, Wielkiej Brytanii, Szwecji.

Finansowanie programu:

- Urząd m.st. Warszawy

Przyjazdy ekspertów zagranicznych sfinansowali:

- NSPCC
- Ambasada USA
- Program Daphne UE

Bezpieczeństwo dzieci w Internecie

>>>www.sieciaki.pl,
tel. (22) 672 65 86, bezpiecznyinternet@fdn.pl

Fundacja Dzieci Niczyje od 2003 r. realizuje program „Bezpieczny Internet”, na który składają się kompleksowe działania badawcze, edukacyjne i medialne na rzecz bezpieczeństwa dzieci w Sieci.

W styczniu 2005 r. Fundacja została narodowym koordynatorem projektu *Awareness*, realizowanego w ramach programu Komisji Europejskiej *Safer Internet Action Plan* (SIAP). Od tego czasu większość elementów fundacyjnego programu „Bezpieczny Internet” włączonych zostało do programu SIAP przeprowadzanego w Polsce wraz z NASK pod nazwą Safe IT (SIT). Główne działania podejmowane przez Fundację Dzieci Niczyje w 2005 r. to:

- Kampania „Dziecko w Sieci”
- Projekt „Sieciaki.pl”
- Konferencje i szkolenia
- Akcje edukacyjne dla dzieci i rodziców
- Dzień Bezpiecznego Internetu

Kampania „Dziecko w Sieci”

Kampania społeczna „Dziecko w Sieci” została zainaugurowana w 2004 r.; od stycznia 2005 r. jest realizowana w ramach projektu Safe IT. Głównym partnerem działań przeprowadzanych w toku kampanii jest program Te-

lekomunikacji Polskiej „Edukacja z Internetem tp”. Patronat nad tą inicjatywą objął minister edukacji i nauki.

W 2005 r. kampania koncentrowała się na **działaniach edukacyjnych**, wprowadzanych w życie w całej Polsce przez nauczycieli i wolontariuszy wśród uczniów szkół podstawowych i gimnazjalistów oraz ich rodziców. Na potrzeby kampanii zostały opracowane i wydane **scenariusze zajęć dotyczących bezpieczeństwa w Internecie**. Ich treść nawiązuje do fabuły edukacyjnego projektu internetowego dla dzieci www.sieciaki.pl. Do końca roku **organizatorzy rozdyskutowali ponad 1600 scenariuszy zajęć edukacyjnych**. W **zajęciach edukacyjnych wzięło udział blisko 3 tys. uczniów szkół podstawowych i ponad 2,5 tys. gimnazjalistów**.

W ramach kampanii wydrukowane zostały również materiały edukacyjne dla dzieci i rodziców: naklejki, plakaty, ulotki zawierające rady jak bezpiecznie poruszać się po Internecie. Materiały otrzymali wszyscy uczestnicy zajęć oraz imprez edukacyjnych. **Łącznie w 2005 r. rozdyskutowano ponad 110 tys. materiałów edukacyjnych**. Dzięki wsparciu kampanii przez muzyków hip-hopowych w 2005 r. powstały **dwa utwory muzyczne** promujące zasady bezpiecznego korzystania z Internetu: *Sieciaki* (Numer RAZ, DJ Zero) oraz *Lubicie Internet?* (Arty, S.A.J.A., Kolso). Do utworu „Sieciaki” powstał teledysk emitowany w stacjach TVP1, TVP3, Jetix oraz Jetix Play w sierpniu i wrześniu 2005 r.

Sieciaki.pl - internetowy serwis edukacyjny dla dzieci

to internetowy projekt edukacyjny prowadzony przez Fundację Dzieci Niczyje od lutego 2005 r. System, składający się z atrakcyjnego serwisu internetowego i animowanej aplikacji pulpitu, ma na celu przede wszystkim:

- edukację dzieci w zakresie bezpieczeństwa w Internecie,
- edukację w zakresie posługiwania się Internetem,
- promocję bezpiecznych zastosowań Sieci,
- certyfikowanie i promocję bezpiecznych stron i serwisów internetowych.

Serwis powstał z myślą o 9–15-latkach, ale rejestrują się w nim również młodsze dzieci i starsza młodzież. Fabuła projektu opiera się na postaciach Sieciaków, czyli dzieci znających zasady bezpiecznego korzystania z Sieci i zwalczających w niej zło, którego uosobieniem są czarne stwory – Sieciuchy. **W 2005 r. w internetowym serwisie www.sieciaki.pl zarejestrowało się 22 533 dzieci. Witryna odwiedzona została blisko**

2 mln razy. Organizowano 25 konkursów.

Akcję wsparła m.in. Telekomunikacja Polska, finansując część kosztów prowadzenia serwisu oraz przekazując Fundacji „Sieciakowóz” – samochód reklamujący projekt oraz stanowiący atrakcję imprez plenerowych realizowanych przez konsorcjum FDN-NASK.

Partnerami projektu są:

Telekomunikacja Polska SA, Gemius, IM Partners, Jetix, NASK, Polska.pl - portal internetowy NASK oraz wiele innych organizacji, które zostały wymienione na stronie www.sieciaki.pl

Konferencje i szkolenia

W ramach projektu Safe IT Fundacja, wraz z NASK i lokalnymi partnerami, organizuje we wszystkich miastach wojewódzkich w Polsce konferencje „**Bezpieczny Internet**”. Są one okazją do prezentacji działań podejmowanych w ramach programu SIAP w Polsce oraz zapoznania uczestników z problematyką bezpieczeństwa dzieci w Internecie. Konferencje objęte zostały patronatem ministrów: edukacji i nauki, spraw wewnętrznych i administracji, sprawiedliwości, pracy i polityki społecznej, Rzecznika Praw Dziecka, Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Komendy Głównej Policji, Polskiego Komitetu ds. UNESCO oraz Polskiego Komitetu Narodowego UNICEF. **W 2005 r. konferencje „Bezpieczny Internet” odbyły się w 5 miastach wojewódzkich (Warszawa, Kielce, Gdańsk, Wrocław, Bydgoszcz). Udział w nich wzięło ponad 1000 osób.** Konferencje składały się z sesji plenarnych i zajęć warsztatowych.

Warsztaty dotyczące edukacji w zakresie bezpieczeństwa w Sieci zorganizowane były dla nauczycieli i pedagogów, a odnoszące się do kwestii związanych ze zwalczaniem niebezpiecznych i nielegalnych treści w Internecie – do pracowników wymiaru sprawiedliwości. Przy okazji każdej konferencji organizatorzy wraz z lokalnymi partnerami przeprowadzali imprezy edu-

kacyjne dla dzieci i rodziców. **Szczegółowe informacje o partnerach i wydarzeniach związanych z poszczególnymi konferencjami można znaleźć w raporcie z realizacji programu zamieszczonego na stronie www.dziekowsieci.pl.**

Akcje edukacyjne dla dzieci i rodziców

Akcje edukacyjne, organizowane przez Fundację Dzieci Niczyje, dają możliwość bezpośredniego dotarcia z treściami dotyczącymi bezpieczeństwa w Sieci do dzieci i młodzieży. Ich uczestnicy biorą udział w konkursach i zabawach dotyczących Internetu, prezentacjach na temat bezpieczeństwa w Sieci, otrzymują materiały edukacyjne i nagrody ufundowane przez sponsorów. Imprezy takie towarzyszyły wszystkim konferencjom „Bezpieczny Internet”, zorganizowanym w 2005 r. przez konsorcjum FDN-NASK. **Łącznie w 10 imprezach edukacyjnych zorganizowanych w ramach SIT w 2005 r. udział wzięło ponad 2 tys. dzieci.**

Dzień Bezpiecznego Internetu 2005

Od 2004 r. z inicjatywy Komisji Europejskiej w lutym obchodzony jest Dzień Bezpiecznego Internetu (*Safer Internet Day*). Inicjatywa ta ma na celu zwrócenie uwagi na kwestię bezpiecznego dostępu dzieci i młodzieży do zasobów internetowych. Organizacja DBI jest jednym z zadań narodowych realizatorów programu *Safer Internet*. W dniu 8 lutego 2005 r. po raz pierwszy Dzień Bezpiecznego Internetu obchodzony był również w Polsce. Z tej okazji pod adresem

www.dbi.pl opublikowany został serwis internetowy, w którym zaprezentowana została idea DBI oraz sposoby włączenia się w jego obchody. Organizatorzy zachęcali w nim m.in. lokalne organizacje społeczne, szkoły, domy kultury, władze lokalne, właścicieli kawiarenek internetowych do realizacji przedsięwzięć na rzecz bezpieczeństwa w Sieci. W serwisie udostępniono również materiały pomocnicze dla lokalnych organizatorów Dnia Bezpiecznego Internetu. Promocji strony – obok komunikatów w tradycyjnych mediach – towarzyszyła intensywna kampania w Internecie (ponad 3 miliony wyświetleń pop-upów).

Z okazji DBI 2005 Fundacja Dzieci Niczyje wraz z NASK przygotowały konferencję poświęconą bezpieczeństwu najmłodszych w Sieci. Liczne relacje medialne z konferencji przyczyniły się do powodzenia inicjatywy.

Do końca lutego w ramach DBI 2005 w całej Polsce zrealizowano ponad 200 inicjatyw lokalnych.

Wśród partnerów DBI 2005 znaleźli się:

Polski Portal Edukacyjny „Interklasa”, Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie, Stowarzyszenie Konsumentów Polskich, Rzecznik Ochrony Praw Dziecka, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Gemius.

Finansowanie programu:

- Komisja Europejska: program *Safer Internet Action Plan*
- Telekomunikacja Polska SA
- Fundusz Inicjatyw Obywatelskich
- Ambasada Brytyjska

„Dzieciństwo bez krzywdzenia – ku lepszemu systemowi ochrony dzieci w Europie Wschodniej”

>>www.canee.net,
tel. (22) 616 16 69, europawschodnia@fdn.pl

W 2005 r. Fundacja Dzieci Niczyje rozpoczęła realizację nowego projektu obejmującego, poza Polską, swym zasięgiem sześć krajów Europy Środkowej i Wschodniej – Bułgarię, Litwę, Łotwę, Mołdawię, Macedonię i Ukrainę. Wraz z organizacjami partnerskimi z tych krajów w kolejnych latach podejmowane będą inicjatywy mające na celu doskonalenie systemu ochrony dzieci przed krzywdzeniem.

Podstawowym celem projektu jest wzrost kompetencji osób pracujących z dziećmi z grupy ryzyka i z dziećmi krzywdzonymi oraz uwrażliwienie społeczeństwa, a w szczególności rodziców i opiekunów dzieci, na problem krzywdzenia dzieci.

W ramach projektu zaplanowano: wydawanie publikacji edukacyjnych adresowanych do profesjonalistów, rodziców i dzieci, organizację szkoleń, konferencji, superwizji i wizyt studyjnych, przeprowadzenie badań postaw społecznych wobec problemu krzywdzenia dzieci oraz prowadzenie strony internetowej www.canee.net, na której umieszczane są informacje dotyczące projektu i problemu krzywdzenia dzieci w Europie Środkowo-Wschodniej.

W 2005 r. w ramach projektu zrealizowano:

- Seminarium „Jak organizować kampanię społeczną na temat profilaktyki krzywdzenia dzieci?” (marzec, Warszawa). W seminarium uczestniczyły zespoły, które będą koordynować narodowe kampanie „Dzieciństwo bez przemocy” w każdym z krajów biorących udział w programie. Kampania przygotowywana jest na 2006 r.
- Dwa szkolenia lokalne dla profesjonalistów w każdym z krajów partnerskich. Szkolenia dotyczyły różnych aspektów zapobiegania krzywdzeniu dzieci i wczesnej interwencji.
- Dwie lokalne superwizje dla profesjonalistów pracujących z dziećmi w każdym z siedmiu krajów partnerskich.
- Superwizje dla psychologów w Polsce i na Litwie prowadzone przez prof. Marka Chaffina (University of Oklahoma, USA).
- Badania postaw społecznych i doświadczeń nauczycieli szkół podstawowych w zakresie problematyki krzywdzenia dzieci oraz sondaż opinii społecznej na temat stosowania kar fizycznych wobec dzieci w każdym z siedmiu krajów partnerskich.
- Opracowano grę profilaktyczną „Droga do domu” dla dzieci w wieku 6–12 lat oraz publikację edukacyjną adresowaną do rodziców. Obie pozycje zostały wydane w językach narodowych wszystkich krajów partnerskich.

Finansowanie programu:

- OAK Foundation
- Foundation Open Society Institute

Program na rzecz dzieci cudzoziemskich bez opieki

>>tel. (22) 616 16 69, dziecicudzoziemskie@fdn.pl

Fundacja Dzieci Niczyje od 2004 r. prowadzi, na mocy porozumienia z Ministerstwem Edukacji i Nauki, **Punkt Konsultacyjny ds. Dzieci Cudzoziemskich bez Opieki oraz Dzieci – Ofiar Handlu** w ramach współpracy Grupy Państw Morza Bałtyckiego.

W 2005 r. w ramach działań Punktu Konsultacyjnego podejmowane były następujące działania:

- Organizacja, we współpracy z Ambasadą Brytyjską i Komendą Główną Straży Granicznej, pierwszej w Polsce **kampanii społecznej „Dzieci nie są na sprzedaż!”**, mającej na celu podnoszenie świadomości w kwestii zapobiegania i zwalczania procederu handlu dziećmi. Kampania była skierowana do profesjonalistów stykających się w swojej pracy z dziećmi cudzoziemskimi – pracowników straży granicznej, policji, pogotowi opiekuńczych i ośrodków recepcyjnych dla uchodźców. W ramach kampanii zostały wydane plakaty i broszury informacyjne zawierające informacje o specyfice przestępstwa handlu dziećmi, dane o grupie ryzyka, sposobach postępowania sprawców oraz o symptomach, które mogą świadczyć, że dziecko jest ofiarą handlu. Plakaty zostały rozesłane do wszystkich posterunków Straży Granicznej.
- Organizacja cyklu szkoleń i spotkań roboczych z przedstawicielami pogotowi opiekuńczych, ośrodków recepcyjnych dla uchodźców, policji, straży granicznej w województwie podkarpackim. Spotkania miały na celu przekazanie podstawowych informacji z zakresu problematyki handlu dziećmi oraz wypracowanie procedur współpracy różnych służb w przypadkach podejrzenia o zaistnieniu przestępstwa handlu dziećmi.
- Na mocy porozumienia z Urzędem ds. Repatriacji i Cudzoziemców kolejny rok w placówce Fundacji organizowane były przesłuchania małoletnich obcokrajowców ubiegających się o status uchodźcy w Polsce. Psychologowie Fundacji sporządzali opinie o stanie psychofizycznym dziecka, przygotowywali małoletnich do przesłuchania i towarzyszyli im w trakcie przesłuchań. Łącznie w ośrodku Fundacji odbyły się 24 przesłuchania. Niektóre z przesłuchiwanymi dziećmi wymagały opieki psychologicznej, której udzielają terapeuci pracujący w ośrodkach Fundacji.

Finansowanie programu:

- Ministerstwo Edukacji i Nauki
- Ambasada Brytyjska

Program wydawniczy

>>tel. (22) 616 16 69, wydawnictwo@fdn.pl

Fundacja Dzieci Niczyje w 2005 r. wydała szereg publikacji – książek, broszur, plakatów, ulotek, naklejek itp., które zostały opisane przy prezentacji poszczególnych programów.

Ponadto w 2005 r. ukazały się cztery numery kwartalnika **„Dziecko krzywdzone. Teoria. Badania. Praktyka”**:

Nr 10 „Pomoc dzieciom-ofiarom przestępstw”

Nr 11 „Medyczne aspekty krzywdzenia dzieci”

Nr 12 „Problem handlu dziećmi i dziećmi cudzoziemskich bez opieki”

Nr 13 „Zagrożenia dzieci w Internecie”

Została opublikowana także broszura **„Pomoc dzieciom wykorzystywanym seksualnie – poradnik dla nauczycieli i opiekunów dziecka”**. Jest ona adresowana do nauczycieli i wychowawców, opisuje, czym jest wykorzystywanie seksualne i jakie są jego objawy. Autorzy radzą, jak rozmawiać z dzieckiem, które jest ofiarą wykorzystywania, oraz z jego rodzicem/opiekunem. Poradnik przedstawia także kroki, jakie można podjąć, aby pomóc dziecku – gdzie interweniować, jak sformułować pismo procesowe, jakie są uprawnienia i zobowiązania osób/instytucji zawiadamiających o przestępstwie.

Finansowanie programu:

- Ministerstwo Edukacji i Nauki
- Urząd m. st. Warszawy
- Fundusz Inicjatyw Obywatelskich
- ISPCAN
- Fundacja TVN
- Roche Polska

Program badawczy

>>tel. (22) 616 16 69, fdn@fdn.pl

Głównym celem programów badawczych prowadzonych przez Fundację Dzieci Niczyje jest diagnoza skali i charakteru krzywdzenia dzieci oraz postaw społecznych wobec tego problemu.

W 2005 r. Fundacja Dzieci Niczyje przeprowadziła pierwsze w Polsce **badania skali wiktyimizacji wychowanków domów dziecka**. Badanie przeprowadzono na reprezentatywnej, ogólnopolskiej próbie wychowanków domów dziecka oraz ich opiekunów. Przedmiotem badania była diagnoza form i skali krzywdzenia, jakiego doświadczyli w swoim życiu wychowankowie domów dziecka. Badano również kompetencje pracowników domów dziecka w zakresie udzielania wsparcia dzieciom, które były ofiarą krzywdzenia.

Raport z badań został opublikowany na stronie www.fdn.pl.

Finansowanie programu:

- Fundacja „Przyjaciółka”

Program szkoleniowy

>>tel. (22) 826 88 62, szkolenia@fdn.pl

Ważny nurt działalności Fundacji stanowi organizacja i prowadzenie szkoleń oraz konferencji dotyczących problematyki dziecka krzywdzonego dla różnych profesjonalistów. Większość szkoleń i konferencji przeprowadzanych jest w ramach realizacji poszczególnych programów, opisanych w tym raporcie.

Ponadto w 2005 r. przeprowadzone zostały następujące cykle szkoleniowe:

- studium metod pracy z dzieckiem wykorzystywanym seksualnie i jego rodzicami bądź opiekunami,
- szkolenia dla policjantów, specjalistów do spraw nieletnich z całej Polski w ramach 30-godzinnych kursów, realizowanych we współpracy z Centrum Szkolenia Policji w Legionowie,
- szkolenia dla psychologów i pedagogów ramach programu „Ocalić dzieciństwo” realizowanego wspólnie z Fundacją „Przyjaciółka”.

W ramach programu Fundacja przeprowadziła także szereg innych szkoleń dla różnych grup profesjonalistów, m.in. psychologów, pedagogów, nauczycieli, pracowników socjalnych, kuratorów, prokuratorów, sędziów. Zajęcia dotyczyły diagnozy i terapii dzieci krzywdzonych oraz sposobów pracy z dziećmi – ofiarami przestępstw.

Konkurs prac magisterskich

W 2005 r. została rozstrzygnięta VI edycja konkursu na najlepszą pracę magisterską. Laureatami zostali:

I miejsce

Aleksandra Malec za pracę pt. *Radzenie sobie z wykorzystywaniem seksualnym w dzieciństwie a samoocena ofiar*, napisaną pod kierunkiem prof. dr hab. Marii Beisert na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (Wydział Nauk Społecznych, Instytut Psychologii)

II miejsce

Magdalena Nowak za pracę pt. *Prześluchanie dziecka – ofiary wykorzystywania seksualnego w świetle art. 185a k. p. k.*, napisaną pod kierunkiem prof. dra hab. Kazimierza Marszały na Uniwersytecie Śląskim (Wydział Prawa i Administracji)

Wyróżnienie

Katarzyna Płatek za pracę pt. *Zjawisko ukrytej przemocy w szkole na podstawie wyników badań przeprowadzonych w Zespole Szkół Technicznych w Sosnowcu*, napisaną pod kierunkiem prof. dra hab. Andrzeja Radziewicza-Winnickiego na Uniwersytecie Śląskim (Wydział Pedagogiki i Psychologii)

Ogłoszono VII edycję konkursu prac magisterskich obronionych w roku akademickim 2005/2006 dotyczących problematyki krzywdzenia dzieci.

Fundacja Dzieci Niczyje
ogłasza VII edycję
konkursu na najlepszą
pracę magisterską
dotyczącą problematyki
krzywdzenia dzieci

1. Do konkursu mogą być zgłaszane prace empiryczne i teoretyczne dotyczące szeroko rozumianej problematyki krzywdzenia dzieci, a więc: przemocy fizycznej wobec dzieci, krzywdzenia emocjonalnego, wykorzystywania seksualnego dzieci oraz zaniedbywania dzieci, obronione w roku akademickim 2005/2006.
2. Głównymi kryteriami oceny prac będą:
rzetelność w zakresie metodologii;
walory poznawcze pracy;
możliwości praktycznego wykorzystania jej rezultatów.
3. Prace do konkursu mogą zgłaszać:
autorzy prac, promotorzy, władze wydziałów i instytutów, w których powstają prace.
4. Termin zgłaszania prac upływa 31 grudnia 2006.
5. Prace podlegać będą ocenie komisji konkursowej, w skład której wejdą przedstawiciele Fundacji Dzieci Niczyje i autorzy naukowe reprezentujące specjalności związane z tematyką konkursu.
6. Laureaci konkursu otrzymają nagrody finansowe w wysokości:
I miejsce - 2000 zł, II miejsce - 1000 zł;
Przysługują również wyróżnienia i nagrody rzeczowe.
7. Prace należy przysłać na adres:
**Fundacja Dzieci Niczyje, ul. Walecznych 59,
03-526 Warszawa /z dopiskiem KONKURS/**
8. Dodatkowe informacje o konkursie uzyskać można:
na stronie www.fdn.pl,
dzwoniąc do Fundacji: **22-61 60 268**
lub pisząc pod adres: fdn@fdn.pl.

*Fundacja zastrzega sobie prawo innego podziału nagród

Plany na 2006r.

W 2006 r. Fundacja Dzieci Niczyje będzie kontynuować **działania na rzecz Internetu bezpiecznego dla dzieci**. Wraz z Naukową i Akademicką Siecią Komputerową (NASK) będzie realizowany europejski program *Safer Internet Action Plan*. Rozpocznie się drugi etap kampanii społecznej „Dziecko w sieci” adresowanej do rodziców i dzieci. Zorganizowane zostaną akcje „Sieciaki na wakacjach” oraz „Praskie Sieciaki”.

2006 rok będzie drugim rokiem realizacji w siedmiu krajach partnerskich programu **„Dzieciństwo bez krzywdzenia – doskonalenie systemu ochrony dzieci w Europie Wschodniej”**. Działania podejmowane w tym roku będą koncentrowały się na zagadnieniach związanych z diagnozą i terapią dzieci krzywdzonych.

Rozszerzając ofertę skierowaną do dzieci – ofiar przemocy, Fundacja Dzieci Niczyje rozpocznie realizację programu **„Opiekun dziecka – ofiary przestępstwa”**. W ramach programu dziecko, które stało się ofiarą przestępstwa, i jego rodzic/opiekun będą mogli skorzystać z prawnego i psychologicznego wsparcia opiekuna ofiary. W 2006 r. program będzie realizowany na terenie m. st. Warszawy jako program pilotażowy. Podjęte zostaną starania, aby w następnych latach był on realizowany na terenie całego kraju. Program finansowany będzie przez Komisję Europejską.

Ponadto w 2006 r. Fundacja będzie nadal realizować następujące programy:

- Centrum Dziecka i Rodziny
- Centrum Pomocy Dzieciom „Mazowiecka”
- Punkt Konsultacyjny ds. Dzieci Cudzoziemskich bez Opieki i Ofiar Handlu
- Program szkoleniowy
- Program wydawniczy
- Program badawczy
- Konkurs prac magisterskich

Sprawozdanie finansowe za 2005 r.

Środki pozyskane przez Fundację Dzieci Niczyje w 2005 r. na działalność statutową

Źródła finansowania	Kwota (w zł)
OAK Foundation (<i>środki dystrybuowane do 7 krajów uczestniczących w projekcie</i>)	530 083
Komisja Europejska (<i>Safer Internet Action Plan</i>)	391 193
Urząd m. st. Warszawa (<i>placówki pomocowe</i>)	220 000
Telekomunikacja Polska SA	200 000
UBS Optimus Foundation	129 520
Urząd m.st. Warszawy (<i>edukacja, profilaktyka</i>)	124 487
Fundusz Inicjatyw Obywatelskich	108 000
Dochód z działalności non-for-profit	89 317
Darowizny 1%	85 575
Komisja Europejska (<i>Projekt Daphne</i>)	77 490
Ambasada Brytyjska	70 655
Fundacja TVN	45 000
Sephora Polska	40 000
Fundacja im. S. Batorego	36 000
Ministerstwo Sprawiedliwości	30 000
Nawiązki sądowe	29 980
Fundacja „Przezorność”	29 185
Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu	24 000
Ośrodek Pomocy Społecznej Praga Płd.	19 811
Dary rzeczowe	13 256
International Society for Prevention of Child Abuse & Neglect	10 495
Auchan Polska	10 000
Roche Polska	10 000
Darowizny osób prywatnych	8 163
Mazowiecki Urząd Wojewódzki	8 000
Odsetki bankowe	2 893
Razem	2 343 103

Środki wykorzystane

Realizacja celów statutowych 89%
Wydatki administracyjne 11%

Wsparcie rzeczowe:

- Deutsche Bank
- E. D. -DRUK-KACZMARCZYK
Jacek Kaczmarczyk
- EAF Sp. z o. o.
- Fabryka Ołówków „ST. Majewski” SA
- Fundacja Bank Żywności SOS
- Fundacja Bank Drugiej Ręki
- Microsoft
- Media Service Zawada
(Cartoon Network Magazyn)
- zbiórka zabawek w klubie OnOff

POZNAJ BEZPIECZNY INTERNET

zostań Sieciakiem!

Sieci@ki.pl

śłuchaj
sieciakowej muzy :)

Zbieraj bajty
i wygrywaj
super nagrody!!

@dziecko
W SIECI
www.dziekowsieci.pl

Organizatorzy

NASK

Główny Partner

projekt
finansowany przez

FIO
FUNDUSZ INICJATYW
OBYWATELSKICH

1% Podaruj

1% podatku na rzecz Fundacji Dzieci Niczyje

Jesteśmy organizacją pomagającą dzieciom krzywdzonym i ich opiekunom. W naszych placówkach udzielamy pomocy psychologicznej i prawnej dzieciom bitym, zaniedbywanym, wykorzystywanym seksualnie

Więcej o Fundacji:

www.fdn.pl

Pomóż nam pomagać dzieciom!

BANK BPH S.A. 78 1060 0076 0000 4010 4020 4696

zapraszamy do odwiedzenia naszych stron:

www.fdn.pl

www.dziekowsieci.pl

www.sieciaki.pl

www.dzieckoswiadek.fdn.pl

www.canee.net

www.dobryrodzic.pl